

Ο κυρίαρχος υπερεθνικός λόγος της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας στην εκπαίδευση και η αξιολόγηση στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Άννα Τσατσαρώνη, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Τις τελευταίες δεκαετίες τα εκπαιδευτικά συστήματα δέχονται ισχυρές πιέσεις να μετασχηματιστούν και να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και της 'κοινωνίας της γνώσης'. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές, αναφορικά με τα προγράμματα σπουδών, την παιδαγωγική μεθοδολογία, την αξιολόγηση των μαθητών και των ιδρυμάτων, την εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, τις νέες μορφές διοίκησης του συστήματος, διαμορφώνονται σε ένα πεδίο εκπαιδευτικής πολιτικής που υπερβαίνει τα όρια του εθνικού κράτους και ασκείται με τη μορφή δικτύων, ισχυροί παράγοντες των οποίων αποτελούν διεθνείς οργανισμοί (όπως ο ΟΟΣΑ) και υπερεθνικές πολιτικές οντότητες (όπως η Ε.Ε.).

Ο λόγος που αρθρώνεται σε αυτό το πεδίο χαρακτηρίζεται από συνεχείς μετασχηματισμούς, αλλά σημαντικά στοιχεία του αποτελούν αυτά του εκσυγχρονισμού, της αποτελεσματικότητας, της λογοδοσίας, του ανταγωνισμού και της ποιότητας στην παροχή των εκπαιδευτικών (και ευρύτερα, δημόσιων) υπηρεσιών.

Η εισήγησή μου περιλαμβάνει μια σύντομη επισκόπηση της κριτικής κοινωνιολογικής βιβλιογραφίας αναφορικά με τις μεταρρυθμίσεις των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και του εκπαιδευτικού συστήματος συνολικά, εστιάζοντας ιδιαίτερα στη βιβλιογραφία που αφορά (α) στις νέες μορφές 'επαγγελματισμού' των εκπαιδευτικών, οι οποίες συλλαμβάνονται με την έννοια της *επιτελεστικότητας* και (β) στα νέα πρότυπα διοίκησης του εκπαιδευτικού συστήματος/των ιδρυμάτων, που συναντώνται στη βιβλιογραφία ως μετατόπιση από τη *διακυβέρνηση* στη *δια-κυβέρνηση*. Πρόκειται για μια μετατόπιση, η οποία περιλαμβάνει την αλλαγή από τον πειθαρχικό έλεγχο στην αυτοπειθάρχηση και αυτορρύθμιση και από το γραφειοκρατικό μοντέλο διοίκησης σε αξιολογήσεις των επιτελέσεων των ιδρυμάτων, των διδασκόντων/στελεχών και των διδασκομένων, οι οποίες βασίζονται σε κεντρικά προσδιορισμένους στόχους και στην άντληση, συγκέντρωση και αξιοποίηση 'αντικειμενικών' (ποσοτικών) δεδομένων.

Κομβικό επιχείρημα στην εισήγησή μου είναι ότι οι παλαιότερες προσπάθειες και οι πρόσφατες συζητήσεις στην Ελλάδα για την αλλαγή του συστήματος αξιολόγησης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των εκπαιδευτικών και των στελεχών της εκπαίδευσης (αλλά και των μαθητών), όπως και η αξιολόγηση του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος, συνολικά, δεν μπορούν να κατανοηθούν χωρίς αναφορά στο υπερεθνικό επίπεδο διαμόρφωσης πολιτικής. Ωστόσο, αφενός η παράδοση του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος και η πολιτική, κοινωνική και οικονομική συγκυρία και αφετέρου ο ρόλος που θα αναλάβουν οι εκπαιδευτικές μονάδες και οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης, αποτελούν, επίσης, σοβαρούς παράγοντες στο είδος της πολιτικής που θα διαμορφωθεί και θα επικρατήσει.